

Italijanska armada pri Kerenu v pasti

Angliji lete z ameriški
bombniki v Grčijo

MBNI NAPADI NA
LONDON

Alro. Egipt. 20. marca.—An-
so zasedli strateške pozicije
okrog Kerena, italijanske
jave v Eritreji, in fašistična
ada 35,000 mož je obkolje-
va znamenja kažejo, da se
bo mogla izmotali iz pasti.
Abesinski frontni so Angle-
jevali nove zmage. Jijiga,
ko komunikacijsko središče
hodnem delu Abesinije, je
a. Od tega mesta se odpira
od Addis Ababe, glavnega
Abesinije.

Belgrad. 20. marca.—Sem do-
poročila se glase, da An-
lete z ameriški letali v
jo in da obe, Grčija in Nem-
koncentrirata svoje čete ob
grško-grški meji. Vest o
pjanju ameriških bombni-
v Grčijo je prišla iz Egipta
ne omenja, koliko letal
dospelo v Grčijo in kak-
a tipa so.

London. 20. marca.—Roj-
skih letal so sinoči vrgli na
bomba na najbolj obljude-
ndonske distrikte in pred-
Napad, ki je bil največji
letu na angleško prestol-
je trajal šest ur. Koliko
se bombe ubile in ranile,
nemo, toda domneva je, da
je bilo žrtev veliko.

Egipt. 19. marca.—
gojezična armada, največja
ki, ki so se kdaj nahajale v
pokrajinah, se zbira tukaj.
mjenja je z modernim oku-
om in bojnimi letali ameri-
izdelka ter pripravljena
izbritev italijanskega impe-
v Afriki.

armado tvorijo avstralske,
zelandске, indijske, južno-
ke, poljske, češke, belgijske
ancoske čete. Te predstav-
močno mednarodno oboro-
nilo. Angleži so že izkoris-
mago, ki je prišla z reoku-
Berbere, glavnega mesta
Somalije. Italijani so
pognani iz Berbere zadnje
jo.

baze pri Adenskem zalivu
elana armada, kateri pove-
general Archibald P. Wa-
razliva po vseh afriških ko-
h. Domačini trumoma sto-
v to armado. Dve vojaški
ji sta prodriže daleč v no-
st Abesinije. Prvi oddelki
približali Neghelliju, kjer
pira pot proti Addis Ababi,
temu mestu Abesinije.

ne. Grčija. 19. marca.—Vo-
avtoritete poročajo, da so
novi italijanski napadi na
pozicije v centralni Alba-
niji. Fašisti so bili vrženi
z velikimi izgubami. Grki
več sto italijanskih vo-
Med ujetniki je več
kov.

go poročilo pravi, da itali-
ke bojne ladje ne ovirajo
skih transportov na Sredo-
nem in Egejskem morju, ki
o vojaške, tanke, topove in
o orožje v grške luke. Tež-
povi na italijanskih Dode-
kih otokih se niso niti ogla-
so, nismo pluli vojaški
porti.

don. 19. marca.—Bombe,
so se vrgli nemški letalci na
pool in Glasgow, središči
gradniške industrije, so u-
lako tudi in ranile 1300 v
napad, pravi uradno po-
V Liverpoolu je bilo 500
ubitih in 500 ranjenih, v
owu pa 600 ubitih in 800
ranjenih.

Portlet v Glasgowu so od-
evale, ki so zenski in otrok.
delavcev je zaposlenih
pravljanju poškodovanih
trajajo, ki so bi-

Vlada zapretila z intervencijo

Avtni delavci za-
stavkali v Oaklandu

Washington, D. C., 19. marca.
—Uradniki vojnega departmen-
ta so zapretili z direktno inter-
vencijo, če ne bo stavka, ki je u-
stavila gradnjo vojaškega leta-
lišča v Daytonu, O., kmalu kon-
čana. Stavko so oklicale stavbe
unije Ameriške delavske
federacije v znak protesta, ker
je Penner Electric Installation
Co. uposlila nekaj članov unije
CIO.

Možnost je, da bo vojni de-
partment pozval federalno komi-
sijo za civilno službo, naj
preskrbi izrjene delavce in me-
hanike za obnovo gradnje pro-
jekta. Merrill Miegs, načelnik
letalske divizije v uradu uprave
produkcije, je dejal, da so stave-
ke v teku v treh drugih letalskih
središčih. Vse izvirajo iz jurisdikcijskih sporov.

Oakland, Cal., 19. marca.—
Avtna unija je oklicala stavko v
tukajšnjih tovarnah Fisher Body
Co. in Chevrolet Co. v znak
protesta zaradi odsovitve 26 de-
lavcev. Čez 1500 delavcev je
zavojevan v stavki, ki se bo
morda razširila tudi za druge
avtno tovarne.

Frank Slaby, predsednik kra-
jevne avtne unije, je dejal, da
stavka ne bo oklicana v tovar-
nah korporacije General Motors,
v katerih izdelujejo tovarne
avte in avtne pritiskline, čeprav
so se člani unije izrekli za stav-
ko na shodu zadnje sobote. Ak-
cija je bila odložena, ker korpo-
racija izdeluje opremo za arma-
do. Slaby je rekel, da bo unija
podvela legalne korake za iz-
ravnavo konflikta. Če se bodo
napori izjalovili, bo unija okli-
cala stavko.

St. Louis, Mo., 19. marca.—
Stavka, v katero je stopila elek-
trarska unija, včlanjena v Ame-
riški delavski federaciji, ko je
Union Electric Co. zavrnila za-
hteve glede zvišanja plače in iz-
boljšanje delovnih pogojev, bo,
kakor vse kaže, kmalu končana.
Danes so se pričela pogajanja
med reprezentanti unije in kom-
panije in upanje je, da bo skle-
njen sporazum. V stavki je za-
vojevalih več sto delavcev.
Kompanija ima elektrarne v
Bagnellu, Mo., Veniceju in Ca-
hokijaju, Ill.

Porast zločinov raz- burja angleške kroge

London, 19. marca.—Fante
je starosti manj ko 17 let izvrše
čez polovico resnih zločinov v
Angliji, kaže pravkar objavljena
uradna statistika. Število zloči-
nov je poskočilo za 50 odstot-
kov v preteklem letu in še ved-
no narašča. Osbert Peake, pod-
tajnik ministra za notranje za-
deve, je naznanil, da bo vlada
kmalu sklicala konferenco, na
kateri bo razprava o tem pro-
blemu. Vojna in pomanjkanje
nadzorstva nad otroki po star-
ših sta vzrok porasti zločinov.

Stavka paralizirala promet v Sanghaj

Sanghaj, 19. marca.—Promet
v francoski sekciji tega mesta
je bil paraliziran zaradi stavke
cestnih železničarjev. Okrog
2000 delavcev je šlo v boj za
zvišanje plače in večje odmer-
ke rizi.

Sest vojaških letalcev se ubilo

Washington, D. C., 19. marca.
—Mornarični department poro-
ča, da se je šest vojaških letal-
cev ubilo pri koliziji dveh letal,
ki sta se udeležili manevrov nad
Tihim morjem. Doselej so dobi-
li trupli le dveh žrtev.

KAMPANJA ZA POMOČ ANGLE- ŠKIM DELAVCEM

Predsednik Roosevelt
pozdravil kon-
ferenco

ZBIRANJE PRISPEV-
KOV NAZANJENO

New York.—Ameriški delav-
ski odbor za pomoč angleškim
delavcem je imel svojo prvo
konferenco v tem mestu, na ka-
teri je bila razprava glede orga-
niziranja splošne kampanje v
prilog angleškim delavcem.
Predsednik odbora je Matthew
Woll, podpredsednik Ameriške
delavske federacije, častni pre-
sednik pa William Green, pre-
sednik ADF. Drugi člani odbora
so David Dubinsky, Michael J.
Cahal, Adolph Held, Thomas
Lyons, Jeremiah T. Mahoney,
Edward F. McGrady, Thomas
Murray, James C. Quinn, Max
Zaritsky in A. Bluestein.

Woll je v svojem govoru ob-
tvoriti konferenco poudarjal,
da je glavni namen odbora ko-
ordinacija separatnih aktivnosti
strokovnih unij in drugih delav-
skih organizacij, ki danes poma-
gajo Angliji, in poudaril, da je
banje onih unij, ki hočejo po-
magati, a ne vedo še, kako. Od-
bor bo razvil močno gibanje za
pomoč angleškim delavcem, da
bodo ameriške delavske organi-
zacije lahko s ponosom poudar-
jale, da igrajo važno vlogo v tej
kritični situaciji. Odboru so za-
gotovile kooperacijo tudi itali-
janske in nemške delavske or-
ganizacije v tej deželi, ki ljubijo
demokracijo.

Konferenco so pozdravili pre-
sednik Roosevelt, newyorški žu-
pan La Guardia, senator Wagner,
governor Lehman, podgo-
verner Charles Poletti, Thomas
J. Lyons, predsednik newyorške
delavske federacije, in Walter
Citrine, tajnik Britanskega kongre-
sa strokovnih unij. Roosevelt je
v svoji poslanici izjavil, da od-
brava delo odbora in mu želi us-
peh. Angleški delavci potrebu-
jejo oporo pri svojih bratih v
Ameriki v borbi za ohranitev
svojih svobodnih ustanov.

L. Gehle, direktor divizije za
zbiranje prispevkov Odbora za
pomoč potrebnim Angležem, je
omenil, da je neki newyorški
dnevnik objavil poročilo, da gre-
do le trije centi od vsakega do-
larja, ki ga dobi ta divizija, v
določeni namen. To poročilo je
pobijal z dokazi, da divizija po-
silje 97 centov od vsakega dolar-
ja. Trije centi gredo za kritje
stroškov. Doselej je njegova or-
ganizacija poslala \$6,500,000 v
Anglijo.

Friedrich Stampfer, bivši u-
rednik glasila nemške socialne
demokratske stranke in svo-
bodnih unij, katere je Hitler za-
tril, je dejal, da so vsi zagovor-
niki človeške svobode zavojeva-
ni v sedanjem konfliktu, čeprav
se aktualno bori proti agresor-
jem zdaj samo Velika Britanija
in Grčija. Ameriška pomoč an-
gleškim delavcem je zaeno po-
moč francoskim, češkim, polj-
skim, danskim, norveškim, bel-
gijskim, holandskim in celo
nemškim in italijanskim delav-
cem, ki so nasprotniki Hitlerjeve
in Mussolinijeve diktature.
Stampfer se nahaja kot begunec
v Ameriki.

Luigi Antonini, načelnik Ame-
riške delavske stranke in pre-
dstavnik italijanskih delav-
skih grup v tej deželi, je obso-
dil fašizem v Italiji in naglasil,
"da je prva naša dolžnost, po-
magati Angliji, ker je Anglija
zadnja trdnjava svobode v Evropi.
Njena borba je tudi naša
borba."

Konferenca je sprejela načrt
glede zbiranja prispevkov in

Ameriške ladje v avstralskih vodah

Demonstracija
prijateljskih
odnošajev

Sydney, Avstralija, 19. marca.
—Dve ameriški križarki in pet
rušilcev bo jutri dospelo v to lu-
ko, se glasi tu objavljeno nazna-
nilo. Dve ameriški križarki in
štirje rušilci so že zasidrani
pri Aucklandu, Nova Zelan-
dija. Mornarični minister W. M.
Hughes je dejal, da je navzoč-
nost ameriških bojnih ladij v
avstralskih vodah nadaljnji do-
kaz prijateljskih odnosov med
Ameriko in narodi britskega im-
perija. Delavski minister John
Curtin je pozdravil obisk ameri-
ških bojnih ladij kot praktično
demonstracijo Rooseveltovega
govora po radiu zadnje sobote,
v katerem je obljubil vso pomoč
Veliki Britaniji.

Podvzeti so bili koraki za po-
gostitev ameriških mornaričnih
častnikov in mornarjev, ki pri-
dejo v Sydney. Avtoritete so
razglasile praznik in odredile za-
tvoritev šol. Enotam ameriške
bojne mornarice, ki bodo dospel-
e v avstralsko luko, poveljuje
podadmiral John H. Newton.

Auckland, Nova Zelandija, 19.
marca.—Velika množica je več-
raj pozdravljala častnike in mor-
narje, člane posadk ameriških
bojnih ladij, ko so paradirali po
ulicah tega mesta. Na poslopjih
so vihrale angleške in ameriške
zastave. V mestni hiši so jih
sprejeli in pozdravili župan in
drugi uradniki.

Dies zahteva akcijo proti nacijem

Hitlerjevi in Stalinovi
agentje v tovarnah

Washington, D. C., 19. marca.
Martin Dies, načelnik kongres-
nega odbeka, ki preiskuje ne-
ameriške aktivnosti, je zahteval
akcijo proti uradnikom organi-
zacij, ki so pod kontrolo agen-
tov tujih vlad in katere imajo
v svoji sredi špione, sabotažnike
in petokolonce. Dejal je, da ima
dokaze, da so Hitlerjevi in Sta-
linovi agentje uposljeni v ob-
ravnih industrijah in da išče-
jo tajnosti v produkciji in kadar
jih odkrijejo, jih pošilja v Ber-
lin in Moskvo.

Dies je opozoril federalni ju-
stični departament in ga obdolžil,
da ni doslej storil še ničesar
proti prevratnim grupam. Ome-
nil je, da je on že pred dvema
letoma pozval justični depart-
ment, naj nastopi proti agentom
tujih vlad. Zdal bo pozval fede-
ralnega pravdnika v distriktu
Columbia, naj odredi preiskavo.
Dies je imenoval tudi organizaci-
je, proti katerim bi moral na-
stopiti federalni justični depart-
ment. Te so komunistična stranka,
Kyffhauserbund, Mednarodna
delavska bratovščina, Medna-
rodna delavska obramba in De-
lavska zveza. Slednja je organi-
zacija brezposelnih in rečnih
delavcev.

Kampanja proti peto- koloncem v Kanadi

Ottawa, Kanada, 18. marca.—
Justični minister Ernest Lapoi-
nte je povedal parlamentu, da bo
vlada poostрила kampanjo proti
petokoloncem in prevratnim ele-
mentom, ki vodijo sabotažo. To
je bil njegov odgovor poslan-
cu M. J. Coldwellu, ki je zahte-
val, da morajo biti vse obtožene
osebe zaslišane pred nepristran-
skimi tribunali.

blaga, ki ga bo odbor pošiljal v
Anglijo. Ta bo podvzel tudi
druge korake za pomoč an-
gleškim delavcem.

Vojaška posvetovanja med Grčijo in Turčijo

Domače vesti

Nagla smrti v rovu

Coverdale, Pa. — Frank Pe-
ternel je šel 10. marca zjutraj
zdrav na delo v premovalnik,
opolodne se je pa zgrudil na tla
in oblezel mrtev. Zadel ga je
kap. Star je bil okrog 58 let
in rojen je bil v Gornjih Nova-
kih, po domače Lužov z Grča.
Dali ima v Ameriki kakšne so-
rodnike, ni znano. Pri podpor-
nem društvu ni bil, imel pa je
nekakšno zavarovalno polico,
glasečo se na Mary Peternel. V
kakšnem sorodstvu je bila ta
ženska z njim in kje se nahaja,
ni znano. Če kdo ve kaj več o
tem, naj sporoči Joe Dolinar-
ju, Box 425, Coverdale, Pa. Bil
pa je član kluba Jugoslovay-
skega doma, čigar člani so ga
spremili na mirovdor v Bethe-
lu.

Nov grob v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — Dne 14.
marca je tu umrl John Hrvatin,
star 60 let in doma iz Zarečja
pri Ilirski Bistrici na Primor-
skem. V Ameriki je bil 18 let in
tu zapušča brata in sestro, v sta-
rem kraju pa ženo, dva sinova
in tri hčere. Prej je bival v Mil-
waukeeju in spadal ni k nobe-
nemu podpornemu društvu.

Nov grob v starem kraju

Oglesby, Ill. — Mary Misjak,
članica društva 155 SNPJ, je
prejela žalostno vest, da je v
Jurkovi vasi pri Toplicah na Do-
lenjskem umrl njen oče Josip
Kramaršič v lepi starosti 81 let.
V Ameriki zapušča sina in tri
hčere, v starem kraju pa dva si-
nova in dve hčeri. Hči Misjak
je obiskala svoj rojstni kraj in
starše leta 1937 in se zdaj se spom-
inja zadnjih besed svojega o-
četa: "Pozdravljena in srečno
potuj, hčerka moja! Pozdravljeni
in srečni ostanite vsi ostali
moji otroci tam v daljnji Ame-
riki!"

Živila za sovraž- nike osišča

Roosevelt odredil
pregled zalog

Washington, D. C., 19. marca.
Predsednik Roosevelt je večeraj
naznanil, da je pozval uradnike
poljedelskega departamenta in
zdravstvene službe, naj pripra-
vijo seznam živil in drugih po-
trebščin, ki so v skladiščih in ka-
tera lahko Amerika dostavi Ve-
liki Britaniji, Grčiji in drugim
državam, ki so v vojni z osi-
ščem.

Na konferenci z reporterji je
Roosevelt izjavil, da bo Velika
Britanija dobila največji delež
ameriških živil. Neokupirana
Francija in Španija bosta tudi
dobili živila v manjšem obsegu.
Ameriški rdeči križ je že storil
korake glede pošiljanja žita v
Francijo.

Uprava federalne Export-Im-
port banke je naznanila, da bo
nudila Finski kredit v vsoti \$5-
000,000 za nakup živeža v tej de-
želi v prihodnjih mesecih. Dr.
Thomas Parran, načelnik zdrav-
stvenega departamenta, in polje-
delski tajnik Claude Wickard sta
bila instruirana, naj sestavita se-
znam živil, katera Amerika lah-
ko takoj pošlje v Anglijo.

Anglija bo poslala represen-
tanta živilskega ministra v Ame-
riko, da sklene dogovor glede
dostavljanja živil. Roosevelt je
bil opozorjen, da je tudi Irska
poslala svojega reprezentanta v
Ameriko, da se pogaja glede ži-
vil.

Turški zunanji minister odpotoval v Egipt

JUGOSLAVIJA SE SE
NI ODLOČILA

Belgrad, 19. marca.—Sem do-
spela poročila se glase, da so v
teku važna posvetovanja med
turškimi in grškimi vojaškimi
voditelji. Ta so se začela v mo-
mentu, ko angleška oborožena
sila v Grčiji utrjuje protiletal-
sko obrambo proti pričakovane-
mu nemškemu napadu na Gr-
čijo.

Vest iz Ankare pravi, da je
turški zunanji minister Sukru
Saracoglu odpotoval v Egipt ali
Palestino, kjer se bo sestel z an-
gleškim zunanjim ministrom E-
denom in drugimi angleškimi
voditelji. Nadaljnje poročilo
pravi, da sta se guvernija gr-
ške in turške. Tracije sestala v
Karagaču, železniškem križišču
v bližini Adrianopola.

Kosta Kozzia, governor grške
Tracije, si je ogledal utrdb ob
grško-bolgarski meji pred se-
stankom z guvernerjem turške
Tracije. Poročila o aktivnostih
turških voditeljev so prišla po-
tem, ko so vladni krogi v Bel-
gradu zanikali vesti, da bo Ju-
goslavija vrgla svojo vojaško si-
lo na stran Grčije in Anglije in
pričela razgovore glede obrambe
s Turčijo. Jugoslavija še ni
klonila pod pritiskom Nemčije.

Priznanje, da so na vidiku
razgovori med Jugoslavijo, Gr-
čijo in Turčijo, soglašna s izraženo
odločnostjo belgradskih uradnih
krogov, da ne bodo pristali na
Hitlerjeve zahteve glede preho-
da nemških čet preko jugoslo-
vanskega ozemlja. Od stališča
Jugoslavije zavira v veliki meri
razvoj bodočih dogodkov v juž-
novzhodni Evropi. Govorice, da
je Anglija ponudila vojaško po-
moč Jugoslaviji, če ne bo kapi-
tulirala pred nacijo, se še vedno
širijo. V tem momentu je goto-
vo le to, da stoji Jugoslavija
danes bolj na trdnih nogah nego
je pred enim tednom.

Premier - Dragiša Cvetković,
zunanji minister Aleksander
Cincar-Marković in regent Pa-
vle pazno zasledujejo razplet si-
tuacije. Znano je, da so vojaški
voditelji za odpor proti osišču.

Vest iz Aten javlja, da se je
večji del angleške armade 300-
000 mož že izkrcal v Grčiji. Stor-
jeni so bili tudi koraki za odbi-
janje nemških bombnih napadov.
V strateških krajih juž-
ne Grčije so postavili protiletal-
ske baterije in težke topove. Iz
Berna, Švice, je prišlo poročilo,
vsebujoče izjavo nemških urad-
nih krogov, da odnosi med
Nemčijo in Grčijo niso več nor-
malni. Hitlerjev poslanik v A-
tenah je zahteval pojasnilo od
grške vlade glede prihajanja
angleških čet v grške luke.

Clani protizidovske organizacije obsojeni

Chicago, 19. marca.—Homer
Maertz, Fred Pokorny in Dou-
glas Campbell, člani Lige srebr-
nosrajčnikov, protizidovske or-
ganizacije, so bili obsojeni v za-
por od enega leta do desetih, ker
so razbili okna trgovine Gold-
blatt Bros. Sodbo je izrekel so-
dnik John Bolton.

Japonske bombe padale na Cungking

Cungking, Kitajska, 19. mar-
ca.—Japonski letalci so večeraj
metali bombe na to mesto, kjer
je sedež kitajske vlade. Ta je
bil prvi napad po petih mese-
cih. Bombe so padale na zapad-
ne distrikte in porušile mnogo
poslopij.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravni drave (levo Chicago) in Kanada
\$8.00 na leto, \$2.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Cleveland \$7.50 za leto, \$2.50 za pol leta; za inozemstvo
\$10.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year,
foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglaševanja po dogovoru. Rokopisi dopisov in nena-
rotenih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine
(črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju
le v slučaju, če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglezlu na primer (March 31, 1941), poleg vsakega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom postila na-
ročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Glasovi iz naselbin

Koncerti skupnih zborov
Cleveland, O. — Kulturne pri-
redbe so v Clevelandu spet v
polnem teku, kar znači, da je v
nas še precej življenja. Člove-
ku, ki se udeležuje v javnosti,
je čestokrat neprijetno, ker ne
more prisostvovati več kot eni
prireditvi naenkrat. Temu sledi-
jo zamere ali pa še kaj hujšega.
Poteškoče so tudi glede oglaš-
evanja, zlasti če je kdo član ali
simpatičar več kulturnih orga-
nizacij.

Vpričo tega dejstva se marsi-
komu vsiljuje misel, zakaj bi se
na primer ne združili gotovi
pevske zbori, ki posamezno ko-
maj životarijo, dočim bi zdru-
ženi zlahka živeli in tudi kako-
vost koncertov znatno izboljšali.
Poizkusi v to smer so se že iz-
vršili, toda so bili gotovi pre-
sodki in tako je ideja spet za-
spala, pa se bo nedvomno spet
zbudila, ko bodo razmere dozo-
tele.

Precejšen korak v to smer so
nedavno storili trije napredni
pevske zbori; Slovan, Jadran in
Sloga. Ti zbori prirediti namreč
skupni pomladanski koncert v
nedeljo, dne 30. marca, v Sloven-
skem narodnem domu na St.
Clair Ave. Jadran in Sloga sta
mešana, dočim je Slovan moški
zbor. Skupno štejejo okoli 70
pevcev. Vsi trije so podali že
pogled običajnih koncertov tudi
lažje operete na oder.

Ni mi treba poudarjati, da bo
ta koncert uspešen, bodisi v u-
metniškem kot v tehničnem ozi-
ru, kajti od 70 pevcev se lahko
več pričakuje, kot pa od 25.
Skladbe, ki se bodo proizvajale
na tem koncertu, so uglasbe-
ne za močne zборе. Poleg zbor-
ovih pesmi moramo imeti priliko
slišati tudi dobre soliste, duete
in kvartet. Drugi del sporeda pa
uključuje "Spomine starega ču-
vaja". Je to recitacija s petjem.
Betežen stavec pripoveduje svo-
jo življenjsko povest. V viziji se
mu prikažejo vsi glavni dogodi-
ki, kateri so prepleteni s pri-
mernim petjem.

Koncert je pod vodstvom zna-
nega pevovodje Jacka Nagelna.
Vstopnice se dobijo pri mrs. Ma-
kovec v SDD, kot tudi pri pev-
cih vseh treh zborov. — Za pu-
blijski odbor:

Frank Česen, 158.

Nekoliko naše zgodovine
Aurora, Minn. — Podpisani
želim malo odgovoriti rojaku
Antonu Grdini, ki piše v Glas-
lu KSKJ z dne 5. marca, koliko
dobrega je list Amerikanski Slo-
venec naredil za slovenske na-
seljence v Ameriki.

Jaz pa rečem, da ni noben
drugi slovenski list v Ameriki
naredil toliko slabega za naše
ljudi tukaj kot je Amerikanski
Slovenec. Ob času, ko je kan-
didiral Grover Cleveland drugič
za predsednika, je ta list izha-
jal v Minnesoti in kaj je storil?
Na vso moč je navduševal Slo-
vence, naj volijo Clevelanda, češ
da je katolik in da je vse, kar
je pri njem štel. Res je bil
izvoljen. Tudi jaz sem ga volil,
ker sem verjel Amerikanskemu
Slovencu.

Kaj je bilo potem? Prišla je
velika kriza in brezposelnost; po
vsej Ameriki je bilo ustavljeno

delo. Naši ljudje so začeli "ki-
kati" in pisali so A. S., čemu jih
je nagovarjal, naj volijo Cleve-
landa, ampak list je odgovoril,
da "on ni nikogar na štriku vle-
kel na volišče..."

Kmalu za tem je A. S. izvršil
drugo veliko "dobroto" za ame-
riške Slovence. To je bilo tak-
rat, ko je Father Jeram iz San
Francisca razglasil v Amer. Slo-
vencu, da je v Kaliforniji kupil
zemljo za slovensko naselbino in
vabil je naše ljudi, naj pošljejo
denar na njegov naslov, na Sil-
ver St., San Francisco, kdor ho-
če imeti dom v katoliški nasel-
bini. Kdor več pošlje, več zem-
lje bo imel v Rajski dolini. To
je delal Father Jeram s pomoč-
jo Amerikanskega Slovenca.

Naši ljudje so debelo gledali
in vse verjeli. V treh mesecih
so poslali Jeramu okoli \$40,000.
Jaz sem mu poslal \$75 brzojav-
no iz Eveletha, Minn., kajti A.
S. je strašil: Samo do tega dne
je še čas in kdor ne pošlje takoj,
se bo kesal, ker bo prepozno!
Naravno sem se zbal in poslal
denar telegrafno, da ne bo
prekasno.

Tako sta Father Jeram in A-
merikanski Slovenec zbornala
skupaj veliko število slovenskih
družin in jih poslala v Kalifor-
nijo, kjer so našle — puščavo.
Bilo ni nič. Starši in otroci so
tavalili dan za dnem po tisti
puščavi in trpeli pomanjkanje in
gorje, nekega dne je pa prišla
mednje vest, da je njihov "do-
brotnik" Father Peter J. Jeram
utonil v neki reki.

Marsikatera slovenska druž-
na je takrat prišla ob vse imetje
in tega je bil največ kriv Ame-
rikanski Slovenec, katerega se-
daj hvali Anton Grdina, češ ko-
liko dobrega je naredil za slo-
venski narod v Ameriki.

Kasneje sem slišal, da je bila
tožba za Jeramovo premoženje
in pred sodišče je prišla tudi ne-
ka ženska, katera je zahtevala
del zapuščine, češ da je bila o-
možena z Jeramom. Sodnik je
žensko zavrnil, da katoliški du-
hovnik ne more biti oženjen in
ona se laže, narkar je ženska re-
kla: "Jaz nisem nikdar vedela,
da je bil kakšen duhovnik."

O tem smo se razgovarjali v
San Franciscu z dvema moža-
ma, ki sta prišla iz propadla na-
selbine. To je bila velika "do-
brota", katero je Amerikanski
Slovenec storil katoliškim Slo-
vencem v Ameriki.

Frank Kostela.

Prosveta se ji dopade

Detroit. — List Prosveta je
za nas Slovence največji prija-
telj. Jaz najprvo pogledam do-
mače vesti, potem dopise, nato
novice iz starega kraja, potem
pa pride drugo na vrsto. Tudi
naselbine, v katerih smo živeli
prejnjega leta, so mi dobro zna-
ne, ker čitam dopise ali novice
iz njih.

Ta mesec bo 27 let, odkar sem
se poslovila od svoje matere in
rodne domovine. Nekaj mese-
cev pozneje se je začela svetov-
na vojna in naše dopisovanje je
bilo pretrgano. Tako so mi tu-
di spomini postali megleni. To
vidim, ko pridem v pogovor s
kom iz mojega kraja. Dopisova-
nje s tem in onim tudi zahteva

čas. Prosveta pa nas z vsemi no-
vicami seznani.

Jednota in Prosveta sta tudi
za našo mladino velikega po-
mena, ker ji nudita priliko, da
se skozi priredbe ali dopisova-
nje seznani z ene države v
drugo. To sem imela priliko vi-
diti zadnje dni, ko je društvo
Young Americans SNPJ prazno-
valo 15-letnico z veliko ude-
ležbo. Veliko je bilo mladine
tudi iz drugih držav — iz Cleve-
landa in Barbertona, Chicaga in
Milwaukeeja kot tudi iz drugih
krajev. Vsi ti so brali v Prosveti,
kaj bo tukaj in so prišli 200
do 400 milj daleč.

Ko bi ne imeli SNPJ in Pro-
svete, bi naša mladina ne bila
znana na tako daljavo; izjema
bi bile le družine, ki obiskujejo
svoje oddaljene prijatelje. Bilo
je tudi več slučajev, ko sta se
fant in dekle seznanila na kak-
šni prireditvi in se potem poroči-
la. Opazujem, da otroci onih
staršev, ki so vedno zahajali
med Slovence, se tudi ženijo ali
možijo s Slovenci.

Jaz želim, da bi prihodnja
konvencija povečala Prosveto na
osem strani — štiri v slovenski,
štiri v angleški sekciji. Čez več
let bo itak morala v angleščini
izhajati, če bo hotela obstajati.
Jaz mislim, da bi se mladina ra-
da naročila na dnevnik, če bi iz-
hajal v angleščini. Ker je Pro-
sveta nam potrebna, bi morala
po mojem mnenju zahajati v
vsako slovensko hišo. V našo hi-
šo zahaja od prve številke, in ko
smo se selili iz enega kraja v
dr drugega, smo vedno skrbeli, da
je prišla za nami.

Prav tako se nam potrebni tu-
di domovi. V Detroitu imamo
dva: SDD in SND in človek gre
res lahko v vsakega kot bi šel
domov. Tam te ne bo nihče
vprašal, po kaj si prišel; če pa
kaj želiš, ti oskrbnik rad postre-
že, toda nisi nikdar prisiljen kaj
zapraviti. Ti domovi nam da-
jejo priliko, da lahko vzamemo
tudi družino s sabo in se zaba-
vamo.

V nedeljo, 23. marca, priredi
ženski odtok SDD na Liver-
nois ave. kartno zabavo. Servi-
ral se bo "chop suey" in druga
okusna jedila. Za plesalce pa bo
igral lepe slovenske "fant iz
Minnesote". Zadržaj sem ga si-
laš, toda nisi nikdar prisiljen kaj
zapraviti. Ti domovi nam da-
jejo priliko, da lahko vzamemo
tudi družino s sabo in se zaba-
vamo.

Antonia Ločniškar, 121.

Iz coloradskih hribov

Crested Butte, Colo. — Je že
precej časa, odkar se nisem oga-
sil iz naših hribov. Obnavljam
naročnino na Prosveto in bom
še nekaj poročal, kakšno se tukaj
imamo. Zima letos ni preslaha.
Enkrat v decembru smo sicer
imeli 22 pod ničlo, toda januarja
in februarja je bilo lepo, ampak
marec pa je prišel nekaj naga-
jati: sneži vsak dan, toda snega
nismo imeli to zimo več kot tri
čevlje.

Kar se tiče dela, se dela na
dva šihata, podnevi in ponoči.
Toda vsled tega, ker Hitler ro-
govili po Evropi, meče bombe na
Anglijo, potaplja ladje in pohru-
stal je že skoro vse male deže-
le. Toda njegov "partner" po-
lentar Mussolini pa nima take
sreče. On je bil "močan" le v
grmenju z jezikom, odkar pa je
začel teči nazaj v Afriki in v Al-
baniji pred Anglijo in malo Ro-
ško, pa tudi grmenja iz Rima ni
toliko. Prej je zmeraj kričal, da
ima 10 milijonov vojakov.

Pa tudi Hitlerju ne gre vse

gladko. Ko je bil lanskega juni-
ja "finiš" s Francijo, je rekel, da
bo takoj spravljal v svojo torbo
tudi Anglijo, ampak zadel je na
trd oreh. Na pomoč je poklical
celo polentarja Mussota, pa ven-
dar nista mogla pobasati Anglije
v torbo. Mislim, da je že tudi
Hitlerja sram, ker je tako kričal,
da bo kmalu v Londonu. Zdi se
mi tudi, da bo Hitler prej "fi-
niš" ko Anglija. Musso pa je že
"finiš" in zdaj ga je začel nabi-
jati še abesinski kralj Selasi,
kateremu je nasopirjeni mako-
ronar krono vzel pred nekaj leti.

Sem že star Amerikanec, toda
se ne spominjam, da bi v listih
in po radiu toliko kričali o stav-
kah kot zadnje čase. In čas za
štrajkanje je zdaj, ko je veliko
naročil. Kovac železo tolče, ko
je vroče. Meni se lepšvidi, ko
se kompanije podajo, da delavce
dobi kak dolarček več. In ta bo
prišel prav v bodoče, ko bo voj-
ska minila in z njo vred bo mi-
nilo tudi delo. Tudi v Ameriki
moramo biti opretni, da ne bo-
mo lačni. Jaz sem skrbel, ko sem
bil mlad, zdaj, ko sem star, me
pa nihče ne mara.

Naj povem o mizeriji, ki je za-
dela našo hišo to zimo. Najprvo
je zbolel moj starejši sin, ki je
bil v bolnišnici v Pueblu in ni
delal 10 tednov. Zavarovan je
pri SNPJ in HBZ. Potem ko je
ozdravel in pričel delati, je bilo
okej. Potem je prišla pa druga
nesreča. Ko je šla žena nekega
dne krmit kokoši, je padla na le-
du, ki je bil pokrit s snegom,
tako nesrečno, da si je zlomila
desno roko. Zdaj moram pa jaz
kuhati, peči, kuriti in skrbeti za
gospodinjstvo. Pa naj zadostuje.

Paul Panian.

Vsakega nekaj

Imperial, Pa. — V Domačih ve-
steh v Prosveti je bilo poročano,
da je več bolnikov pri društvu
106 SNPJ. Tudi ime podpisane
je bilo med njimi. V posteljo me
je položila "flu" za 12 dni. V
tem kraju je ta bolezen prišla
stotine ljudi v tej zimi; še celo
obiski so bili prepovedani v bol-
nišnicah v Pittsburghu.

Dne 5. febr. je bil poslan na
Mercy Hospital naš član in zet
podpisane Albert Zupan. Operi-
ran je bil na slepiču in je ope-
racijo srečno prestal. Sedaj se
zdravi doma v oskrbi domačega
zdravnika.

Naglo je zbolela tudi tajnica
društva 106 Mary Polšak. Ode-
ljana je bila v bolnišnico, kjer
je bila operirana radi žolčnih
kamnov. Veliko operacij je
srečno prestala in se po treh te-
dnih vrnila domov. Dne 3. mar-
ca sem jo šla obiskat in so mi
pokazali tiste kamne, ki jih je
bilo za celo pest. Človek skoraj
ne more verjeti, da je kaj take-
ga mogoče. Kot so mi povedali,
jih je bilo 42. Sestra Polšak se
zdaj zelo dobro počuti. Članstvo
ji želi, da bi kmalu popolnoma
okrevala, ker jo zelo pogrešamo.
Ona je tudi predsednica gospo-
dinjskega kluba in njegova usta-
noviteljica.

Sinova Johna Lombarda, ki
sta bila pobita pri delu, sta že
ozdravela. Oče je predsednik
gospodarskega odbora društva
106, mati pa je članica gospo-
dinjskega kluba. Oba sta dobra
društvena delavca. Uboga star-
ša, koliko skrbi sta prestala, ko
sta bila sinova pobita in v bol-
nišnici. Mlajši sin Johnny je iz-
gubil veliki prst na roki.

V taki nesreči član najbolj
spozna, koliko je vredna pod-
porna organizacija, kot je SN-
PJ, da takoj pristopite, dokler
je še čas in deleži boste vseh
ugodnosti, ki jih vam dajejo pra-
vila. Naj povem dogodek iz leta
1934.

Nekega dne sta prišla k nam
dva agenta, ki sta prodajala
"insurance policy". Tisto leto se
je v rovih dobro delalo in tudi
se prilično zaslužilo. V premo-
gorovu je delal tudi moj starej-
ši sin Anton. Agenti sta pove-
dala, da prodajata "insurence" iz
Chicaga in tudi mene nabufala,
da sem vzel dve polici, eno za
se, drugo za sina Antona. Agen-
ta sta obljubila, da kompanija
plača za en cent na dan za vsa-
ko ponesrečbo, naj bo velika ali
majhna. Bolniška podpora da
znáša \$10 na teden, smrtnina pa
\$10,000; v slučaju, da je kdo po-
bit, doplača tudi stroške za bol-
nišnico.

Vidite čitatelji, koliko sta ob-
ljubila samo za en cent assemen-
ta na dan. Kot rečeno, sem vze-
la dve zavarovalnici, zase in za
sina in plačevala tri leta po dva
(Dlje na 2. strani.)

Socializem in "socializem"

Mariborska Delavska politika piše — po
carskem dnevniku "Folk":
Jasno je, da se beseda socializem od raz-
lični ljudi različno razlaga. Sorodnost nekaterih
črtov in ukrepov, ki se dandanes izvajajo
gospodarskem polju totalitarno, avtoritar-
no, vojnomo-diktatorsko ter zadevna propaga-
ndna sredstva kaže mnogo sličnega s
jami socialističnega delavskega gibanja. Ta
rodnost se ne da zanikati, toda končni cilj
popolnoma drugačni smisel.

Obstojata takozvani "gospodarski socializem"
katerega namen je, omogočiti vladajočemu
redu nadaljnje vladanje. Tak "socializem"
ša z državno silo obdržati v produkciji
rabi toliko reda, da se tla tistega reda, za-
temer sloni vladajoči razred, ne udeležu-
nem s tem razredom. Kakor je nekdo
stvo dopustilo socialno politiko kot ne-
ste zavarovalno premijo za nadaljnjo
svoje vlade, tako tudi danes z načrtno
darskimi ukrepi, ki so socialistična zamis-
skusa na ta način obdržati svojo oblast.
"Socializem" ni naš socializem, ker nje-
načrtno gospodarstvo ne odpravlja prosta
gospodarstva, temveč si zasigura dobiček.

Naš socializem pa je in ostane ljudski
lavske socializem, ki temelji na socialni pr-
nosti, ki je nezdržljiva z medsebojnimi
ščanjem človeka po človeku. Naš socializem
mora biti demokratiški, saj sta demokrati-
socializem v bistvu eno in isto: dve strani
in iste reči, politični in gospodarski izra-
žabne pravičnosti.

Evropa gre brez dvoma v socialistično
dočnost. Ker je pa več oblik, v katerih se
lizem more izražati in uresničiti, moramo
ti vse sile, da bo socializem postal velika
boditelj človeštva iz vseh stisk suženjstva,
mrzlo, uniformirano in racijonirano sužen-
To pa ni samo boj orožja, ampak boj duha
ga socialisti ne moremo oportunistično

Ali tudi živali mislijo?

O tem vprašanju so večkrat razpra-
Končno pa so se skoraj vsi strokovnjaki
nili v tem, da živali vsa svoja dela vršijo na
sko. Z drugimi besedami povedano, vsi
glavne ne upravlja razum, temveč neka
ga sila, ki se imenuje nagon. Kakor vem,
človek ni brez nagona, ki se posebno izjavi
sti prve dni po rojstvu.

Delj časa je prevladovalo mišljenje, da
sploh nimajo razuma. Znanstvena raziš-
nja pa so dokazala, da morejo imeti tudi
razum, čeprav ni na svetu živalske vrste,
se mogla po razumu meriti s človekom.
nana je bilo, da hranijo nekatere živali v
glavi vsaj iskrico pameti in da niso bila
hova dejanja zgolj nagonska.

Razumska stopnja pri različnih živalih
gotovi na več načinov. Poskusi z ribami
pričali, da se ne morejo pobahati s svojo
tjo. Vendar je ščuka dokazala, da ni povsem
urna. Ščuko so zaprli v stekleno posodo s
limi ribicami, od katerih so jo ločili s
steno. Ščuka je v začetku hotela nekajkrat
pasti ribice, ko pa je videla, da vedno za-
v nekašno oviro, je prenehala z napadi.
Zneje so steklo odstranili, ščuka pa se ni
zmenila za vabo, ker je bila vsekakor
da ovira še obstoji. Zabe imajo približno
merico pameti kakor ščuka: Nekoliko po-
nejši pa so plazilci. Kušar se nauči a
mati hrano iz roke. Ptičje življenje je
v glavnem od nagona. Več razuma pa
sesalci. Slon, pes, konj in lisica služijo
najboljši dokazi, kako pametne so lahko
il.

Žival in misel

Človek je do živali običajno v popoln-
stvenem razmerju. Sposobni smo smat-
ki nam je simpatičen, za silno pametnega
pripisovati kakšni mački popolnoma
zmožnosti in človeške misli.

O tem vprašanju je predaval te dni
raziskovalec prof. Dr. Pivšek. Učenjak je
vprašanje, da-li imajo živali zavest, od-
kar se tiče nižjih živali, popolnoma ne-
Te živali, ki jim vse življenje uravnava
nično nagon in refleks, ne kažejo ničesar,
bi se dalo imenovati zavest. Drugače je
tenčarji. Tukaj vprašanje ne moremo le
prej zanikati, čeprav imata nagon in
še vedno prevladujočo ulogo. Pri najviš-
vitih vretenčarjih, pri človeških opicah, je
ziti nekaj, kar bi predstavljalo prvo stop-
zavesti. Te živali so že sposobne umno
bljati vsakovrstno orodje in prilagoditi se
ložajem, ki so vse prej nego preprosti. To
več nego nagon, to je že začetek človeškega
misleka.

Sveda pa je zavest, ki jo lahko pri-
živalim, vse kaj drugega nego človeška
Med našo in njihovo pojmovno sposobno-
je globok prepad. Dejanske in pojmovne
sobnosti pojmovanja živali nima. Tako
re ničesar vrednotiti. Estetsko in etično
žival nobenega čuta. Njeno dojetje je
zivo primitivno in se nanaša na konkretne
mete ter kvečjemu na rabo preprostih
tov in orodja za igro, zelo redko pa
ravnaje in najbolj redko za premišljevanje.

(Dlje iz prve kolone.)

odšteti za obrambo te demokracije in
svobode, tedaj ni vredna nič — pokazi
da ni vreden te demokracije in da bi bilo
zanj, če bi danes živel kje v Evropi. Kje
lahko solnčil ob Hitlerjem "novem re-

Anglija na Balkanu

Vesti, da se je Anglija odločila za bojno
fronto na Balkanu in da je že poslala 100,000
vojakov na Grško, se vzdržujejo, čeprav še ni-
so bile do tega momenta, ko to pišemo (18.
marca), potrjene iz Londona. Poročila zadnjih
dni se glase, da Anglija namerava poslati 300-
000 mož na balkansko fronto in predno so bili
tamkaj izkreani prvi vojaški oddelki, je že bila
na Grškem vsa potrebna bojna oprema.

Te vesti so važne zaradi tega, ker lahko po-
menijo, da se Jugoslavija ne bo podala Hitler-
ju, če je bila zagotovljena, da bo v nekaj dneh
stala močna angleška armada na njeni južni
meji.

Obotavljanje jugoslovanske vlade, katera od-
laša odgovor na Hitlerjeve zahteve od dneva do
dneva, bo vsekakor v zvezi s temi vestmi; na
drugi strani je mogoče, da je Jugoslavija dobila
kakšno dobra zagotovila od Amerike. Neka
druga vest se glasi, da je predsednik Roosevelt
zadnji nedeljo konferiral z jugoslovanskim po-
slanikom Fotičem v Washingtonu in je baje
obljubil 300 bojnih letal Jugoslaviji takoj, dru-
go pomoč pa kasneje, ako se upre Hitlerju.

To so dobre vesti za fronto demokracije, kaj-
ti pomenijo, da bo polovica Balkana na strani
Anglije in v ozadju je Turčija, katera se ne bo
več obotavljala, ko bo videla grške, angleške in
jugoslovanske oborožene sile na svoji severni
meji. O Turkih je znano, da imajo sicer dosti
moštva, zelo so pa revni na moderni bojni opre-
mi in to je vzrok, da se niso mogli odločiti za
aktivno sodelovanje z Anglijo. Tega vzroka pa
ne bo več, ko Angleži zalozijo Turke, kakor
Grke in Jugoslovane, s topovi, tanki, strojnica-
mi in letali iz Amerike.

Energično zagotovilo Roosevelta od zadnje
sobote, da Amerika zdaj odločno stoji za vsemi,
ki imajo voljo upreti se diktatorjem, mora gal-
vanizirati do mozga vse prizadete narode, ki še
niso kapitulirali pred nacističnimi napadalci.

Vse kaže, da letos preide iniciativa iz Hitler-
jevih rok in združene sile okoli Anglije začne-
jo z ofenzivo. Jugoslavija dobro ve, da se mo-
ra zdaj odločiti za eno ali drugo stran. V bo-
ju živi upanje, v — grobu kapitulacije ga ni.

Žrtvovanje za svobodo

Predsednik Roosevelt je zadnjo soboto pozval
Američane, naj bodo pripravljeni na žrtve.
Kakšne žrtve je imel v mislih? Večje davke
za vse, več dela za delavce in manj dobička za
kapitaliste. Torej materialne žrtve. To ni ta-
ko hudo, kakor je Churchill pred meseci pove-
dal Angležem, naj bodo pripravljeni na velike
krvne žrtve.

Da bo morala Amerika žrtvovati veliko de-
narja, dela in materiala za svojo obrambo in
za pomoč onim v Evropi, ki se še branijo, je
bilo jasno že pred meseci. Nihče, razen be-
bec, ni mogel biti tako naiven, da bi ne vedel,
da ne pojde brez žrtvovanja. Yes, vsi, ki lu-
bimo demokracijo, kakršna je, smo drage volje
pripravljeni na žrtvovanje ne glede na to, kako
velike so te žrtve — edino, kar zahtevamo, je,
da bodo žrtvovali proporcionalno vsi brez izjeme.

Vidimo pa tudi odpor napram žrtvovanju.
Na primer med kapitalisti je silno sovraštvo
napram vladi in njeni obrambni politiki baš za-
radi tega, ker se boje velikih davkov, ki morda
požro ves dobiček pri obrambnih delih. Še več!
Boje se tudi državnega "socializma", to je za-
sežbe industrij, železnic in drugih privatnih
obratov; tega se boje bolj kakor Hitlerja —
zato pa tako ropočejo glede vojne in organi-
zajo ter financirajo stoglavo propagando zoper
"intervencijo" v Evropi.

Če to delajo bogati požeruhi in trojke, ki ne
dajo nič na demokracijo in civilno svobodo za
delavce in reveže sploh — če to delajo oni, ki
sploh ne vedo, koliko je vredna civilna svobo-
da, ker je niso še nikdar pogrešali — je razum-
ljivo, ni pa razumljivo, zakaj bi razumni de-
lavci posnemali te troje. Nikakor ni razumlj-
vo, čemu bi napredni delavci strašili svoje bra-
te z žrtvami, z davki in podobnim, kakor da
ameriška demokracija, za katero gre, ni vredna
teh žrtev!

Ako je kdo med nami, ki misli, da je demo-
kracija all right le toliko časa, dokler ni treba
žrtvovati niti fیکا zanj, čim pa je treba nekaj
(Dlje v zadnji koloni.)

Člani federalnega odbora za produkcijo bojne oprema razpravljajo o stvkih v obrambnih in-
dustrijah. Od leve na desno: Sidney Hillman, John R. Owens, William Ching in William S.
Knudsen.

Novice z starega kraja

Slovenije

IZVODNJA RUD

Podatki o rudarski produkciji prvih devetih mesecev lanskega leta, ki jih je objavil Oddelek za ekonomska proučevanja pri Narodni banki, so zelo zanimivi.

Prejsem pada v oči, da je proizvodnja produkcija železne rude 521.176 ton, a v prvih 9 mesecih 1940 znaša samo 498.998 ton. Padec znaša torej 22.178 ton ali skoraj 4%. Vsa ta leta, ki smo si ga zastavili, da se zmanjšuje proizvodnja železne rude v času, ko je potrebovali za izdelavo orožja, ki smo si ga zastavili, da se zmanjšuje proizvodnja železne rude v času, ko je potrebovali za izdelavo orožja, ki smo si ga zastavili, da se zmanjšuje proizvodnja železne rude v času, ko je potrebovali za izdelavo orožja.

Več smrtnih žrtev gripe v Zagorju

V Zagorju in okolici že nekaj časa razsaja huda gripa, ki je terjala že več človeških žrtev. Obolenje je mnogo rudarjev in jih je nekaj tudi podleglo. Zdravstvene oblasti so ukrenile vse potrebno, da se gripa ne bo epidemčno razširila.

Škofja Loka bo dobila avtomatično telefonsko podcentralo

Pošta v novem Občinskem domu v Škofji Loki bo dobila avtomatično telefonsko podcentralo. Zaenkrat bo ta podcentrala urejena za 50 telefonskih naročnikov. Z ojačanjem telefonskega omrežja bo mogoče razgovor z vsa Gorenjsko in najbrže tudi z Ljubljano. Enaki telefonski podcentrali bodo uredili tudi v Podnartu, Trzinu in Kamniku.

Mariborski ponarejevalci obojeni v Zagrebu

Te dni je bila v Zagrebu končana razprava proti petim ponarejevalcem 500 dinarskih bankovcev. Trije izmed obtožencev so bili Mariborčani, in sicer Konrad Bezjak, Franc Polajzar in Viktor Marinc. Družbo sta jim delala zakonca Franc in Pavla Galič. Kolovodja ponarejevalske družbe je bil Bezjak, Galičeva pa sta bila obtožena, da sta ponarejevalce skrivala in jim prepustila prostore za izdelovanje falsifikatov. Bezjak je bil obsojen na 3 leta težke ječe in 120 din globe, Franc Polajzar na leto dni ječe in 600 din globe, Viktor Marinc na 1 leto in 2 meseca ječe ter 600 din globe, Franc Galič je dobil 1 leto in 2 meseca ječe ter 1200 din denarne kazni, njegova žena Pavla pa je bila oproščena. Državni tožilec je prijavil priziv in revizijo.

KOPIČENJE ŽIVIL NE BO VEČ MOGOČE

Mestni prehranjevalni urad je te dni izvedel popis mariborskega prebivalstva, da bi se čim bolj rešilo vprašanje dodeljevanja živil v bodoče, ko bodo uvedene karte za nakup živil. Danes ko se cene stalno dvigajo ter po nekaterih trgovinah eventualno zmanjka tega ali onega, skuša marsikdo vsejati med ljudstvo vznemirjenje z razširjanjem izmišljotin. Deloma imajo prav oni, ki se izpraznjujejo, zakaj se niso uvedle živilske karte že popreje, ker bi se bilo lahko s tem preprečilo kopičenje živil v raznih zasebnih zalozah. Toda na drugi strani je bilo mnogo tehtnih razlogov, ki takrat še niso dovoljevali uvedbe živilskih kart. Kopičenje živil je povzročilo pomanjkanje na živilskem trgu ter je tudi v prvi vrsti vzrok, da je bilo treba uvesti posebne ukrepe, med katere spadajo tudi živilske karte. Tudi banska uprava je budno spremljala prizadevanja zasebnikov, da se založijo z vsem potrebnim, in to celo preko mere, ter je pravčasno tudi sama spravila v skladišča precej žita in moka, precej pa še bo dobila, tako da bo mogla v dovoljni meri preskrbovati prebivalstvo Slovenije z živilom. To bo pa mogoče le tedaj, ako se pravčasno prepreči, da si boljše situirani sloji še nadalje kopičijo živila, kajti tedaj bi tudi blago iz banovinskih skladišč po tej poti izginjalo v zasebne roke, čim bi ga dali v promet. Oni, ki živijo tako rekoč iz rok v usta in si ne morejo nakopovati zaloga, pa bi zopet ostali praznih rok. Zaradi tega so bile karte potrebne. Kakor izjavljajo na merodajnem mestu, bodo karte za moko, kruh in testenine prišle v obrat okoli polovice januarja. Prehranjevalni urad bo delal v najtesnejšem stiku s trgovci in raznimi zadrugami, tako da bo možna točna kontrola porabe zalog in dodeljevanja novega blaga. Živilske karte bodo dobili vsi hišni posestniki na podlagi prijav v popisu ter jih bodo razdelili svojim najemnikom.

Kakor v Mariboru, so bili ustanovljeni posebni prehranjevalni uradi tudi v ostalih občinah, in občine bodo sedaj tiste, ki bodo skrbjele za razdelitev živil. Zaradi tega bodo industrijski konsumi, ki bi se morali ustanoviti pri vseh večjih industrijskih podjetjih, tudi popolnoma nepotrebni. Že svoj čas je vest o ustanovitvi teh konsumov zburila med trgovcem precej razburjenja, saj bi ti izgubili na ta način na tisoče konsumentov, zlasti pa bi to veljalo za naše mesto, kjer je industrija jako razvita. Preko tega je bilo jasno, da bi bila pravična razdelitev živil celo jako težka, ako pomislimo, da je n. pr. v mariborskih industrijskih podjetjih mnogo delavcev, ki stalno prebivajo v raznih podeželskih občinah, kjer imajo prav tako pravico na živilske karte pri svoji občini. Razen tega pa bi dodeljevanje hrane tem podeželskim delavcem v mariborski industriji v veliki meri zadelo tudi preskrbovanje našega mesta s prehrano, ker bi padlo tako v breme mestnega prehranjevalnega urada nekaj tisoč odjemalcev z njihovimi družinami vred. Zaradi tega je jasno, da si tudi mestni urad prizadeva, da bi se industrijski konsumi, ki bi tudi za podjetja sama pomenili precejšnje breme, ukinejo ter se dodeljevanje hrane v celoti poveri občinskim prehranjevalnim uradom.

Rooseveltov odposlanec se vrnil domov

New York, 19. marca. — Polkovnik William J. Donovan, Rooseveltov odposlanec, ki se je mudil več tednov v Evropi in severni Afriki, je včeraj dospel v New York iz Lizbone, Portugalska. Pripeljal se je z letalom Yankee Clipper, na katerem se je nahajalo 27 drugih potnikov. Donovan je v razgovoru z reporterji dejal, da se je dosti naučil, kar bo v korist ameriški obrambi. O svojih vtisih in rezultatu obiska bo poročal predsedniku Rooseveltu.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

centa dnevno za njih obljube. Ko se je sin pobil v rovu Pittsburgh Coal Co. in je bil poslan v bolnišnico, smo sporočili tudi inšurenčni kompaniji v Chicago. Odgovor smo dobili, da njih inšurenč nič ne plača za take poškodbe. Tako sem plačevala za tiste obljube tri leta.

To omenjam vsled tega, ker slišim vsak dan po radiu, da Sterling Insurance Co. iz Chicaga tudi veliko obljublja za tri cente na dan. Zdi se mi, da tudi tisto oglašanje po radiu stane veliko denarja.

Se nekaj drugih novic. Vreme imamo tukaj vsak dan drugače. Včeraj, 10. marca, je bil krasen pomladanski dan, ponoči je padal dež, ko to pišem, pa sneži.

Dne 5. marca se je zopet pričelo delati v bližnjem rovu Pittsburgh Coal Co., ki ni obratoval že od 11. oktobra 1940. Nekega premožnega, ki so tam delali, je dobilo delo drugod. Ko so zopet prišli, da gredo delat nazaj, jih je kompanija poslala k zdravniški preiskavi. Vidita, tako se godi krivica ubogemu delavcu. Zdravniška preiskava je zelo stroga. Kdor ima na primer slabe zobe, si jih mora dati popraviti, če hoče delati. Več mladih fantov ni prestalo zdravniške preiskave.

Dne 2. marca je v našem društvenem domu uprizoril lepo angleško igro mladinski krožek št. 22 iz Midwayja. V nji je nastopilo 10 mladih igralcev, ki so svoje vloge dobro izvršili in jim gre vse priznanje. Naše društvo vam želi mnogo napredka. Zahvalimo se tudi članom in članicam društva 89 na Midwayju za njih trud in poset. Res je bilo lepo, ko je toliko naših članov in članic napolnilo dvorano in mirno poslušalo igro.

Med potniki sem videla tudi mrs. Groznik iz Aliquippa, Bartolna Yeranta in Fradelova iz Latroba. Rekla sta mi, da se jima igra zelo dopada. Na tem mestu se zahvalim vsem skupaj. Denar, kolikor smo ga dobili za vstopnino, smo dali polovico mladinskemu krožku in upam, da so zadovoljni.

Vesela gospodinjstva kluba društva 106 je na 22. febr. zelo dobro izpadla. V imenu kluba se iskreno zahvalim vsem posetnikom.

Anna Gorenc, 106.

Detroit se prebujalo

Detroit. — Detroitška naselbina se je zopet prebudila v vseh ozirih. Po tovarnah se delo dela, večinoma vojni material. Tudi pri društvi in klubih je več življenja. Zadnje čase je bilo že več priredb, na programu pa sta še koncerta pevskih zborov Svobode in Naprepa.

Tako smo pri Slovenskem narodnem domu uvideli, da nam sedanjí prostori več ne odgovarjajo. Oživila je torej akcija za nov dom. Odbor SND je zadnjih osem mesecev vse dobro preresel, kako priti do zaželenega cilja. Najprvo je šel na delo za povečanje kapitala od \$10.000 na \$25.000. Tako smo zopet pričeli prodajati delnice, ki so sedaj po \$20. Lahko jih tudi dobite na obroke po \$5, toda morajo biti plačane v treh mesecih. Kdor jih želi kupiti, naj se zgasi pri tajniku Johnu Jancu na 1736 John R, ali pa na domu, 33 Park

Piketi oblegajo tovarno White Dental Mfg. Co., Staten Island, N. Y., proti kateri je unija ADF oklicala stavko.

hurst. Tajnik bo tudi vsako nedeljo v SND.

Gospodarski odbor je zaključil, da se skliče izredna delniška seja 20. marca (ali ne aprila?) — ob 2. popoldne. Na tej seji bomo razpravljali edino le o gradnji novega doma. Odbor želi, da se vsi delničarji do zadnjega udeležijo, dajo nasvete in navodila, da bo odbor vedel, kako postopati. Želim tudi, da prinesete s seboj stare delnice, da dobite "sticker", ki bo pokrili zvišano kapitalizacijo. Udeležite se torej vsi te seje, ker je v resnici važna za nas vse.

John Janc, tajnik.

Thomas govori po radiu

Chicago. — Norman Thomas, znan borilec proti vojni in vodja socialistične stranke, je zadnje nedeljo odprl serijo radijskih govorov kot komentator sodobnih dogodkov. Ta serija govorov, ki bo trajala 13 tednov, je pod avspicij The Calla, strankinega glasila. Thomasa lahko slišite ob navedenem času s sledečih radijskih postaj:

Mesto	Postaja	Čas	Lokal. čas
Los Angeles	KFWB	12:00	5:30 Monday
Baltimore	WBAL	12:00	1:15 Sunday
Boston	WOL	12:00	1:15 Sunday
Buffalo	WGR	12:00	1:15 Sunday
Chicago	WHIS	12:00	4:30 Sunday
Denver	KFEL	12:00	4:15 Sunday
Louisville	WGR	12:00	7:15 Tuesday
Madison, Wis.	WIRA	12:00	12:45 Sunday
New Haven	WELI	12:00	4:15 Sunday
New York	WJW	12:00	4:30 Sunday
Philadelphia	WIBG	12:00	3:30 Sunday
Pittsburgh	WCAL	12:00	3:30 Sunday
Seattle	KRSC	12:00	3:30 Sunday
Washington, D. C.	WOL	12:00	4:15 Sunday

POSTAJE V CALIFORNIJI

Mesto	Postaja	Čas	Lokal. čas
Los Angeles	KFWB	12:00	10:30 p.m. Sun.
San Francisco	KRAN	12:00	11:15 a.m. Sun.
San Francisco	KYIA	12:00	11:15 a.m. Sun.
Sacramento	KYIA	12:00	11:15 a.m. Sun.
Bakersfield	KERN	12:00	11:15 a.m. Sun.
Long Beach	KFOX	12:00	11:15 a.m. Sun.
Fresno	KMJ	12:00	11:15 a.m. Sun.
San Barbara	KYMS	12:00	11:15 a.m. Sun.
Stockton	KWO	12:00	11:15 a.m. Sun.

POSTAJE V MICHIGANU

Mesto	Postaja	Čas	Lokal. čas
Detroit	WKYZ	12:00	1:30 Sunday
Bay City	WBCM	12:00	2:00 Sunday
Lansing	WJIM	12:00	2:00 Sunday
Chicago	WHIS	12:00	2:00 Sunday
Battle Creek	WELL	12:00	2:00 Sunday
Grand Rapids	WOOD	12:00	2:00 Sunday
Port Huron	WHLR	12:00	2:00 Sunday

Glede čikaške postaje WHIP naj omenim, da bo 29. marca došla nova valovna dolžina in jo boste na vašem radiu dobili na številki 1520. V Chicagu so skušali dobiti močnejšo postajo, toda ni bila nobena na razpolago. WHIP doseže precejšen del Illinois, Wisconsin, Indiana in Michigan. V državi Washington in mogoče še kje drugje bo do dedane še druge postaje. Thomas je poznan kot eden najbrljivejših govornikov in komentatorjev v državi. V tej seriji bo sicer moral biti bolj oprezen kot "komentator", dasi je program "komercialen", to je plačan. Proagitirajte tudi med vašimi prijatelji in sodelavci, da ga poslušajo.

Jutri (petek) ob 10. zvečer, vzhodni čas, v Chicagu na WB-AM ob 10:45 centralni čas) pa bo govoril po omrežju Columbia Broadcasting Systema. Ta govor bo poleg prej omenjenih serije po navedenih postajah. (Priporočljivo je, da gornje postaje izrežete in shranite za svojo porabo ali komu daste.)

Anton Garden, 1.

8 pota

Iz raznih krajev prejemam mnoge pomladanske pozdrave z željo, da bi kmalu okrevali. To se je sicer že zgodilo, toda samo za nekaj dni, ker me je zopet potlačila ta zylta "flu", ali zdravniški pravijo, da bo že bolje. Je nekako tako kot pregovor, ki pravi: "Kapucinska zav-

Čez tri dni sem se zopet vrnil v Los Angeles in se podal v Fontano s poulično. Tam je najbolj prijazno. Slovenci so skupaj naseljeni in imajo malo dvorano, ki odgovarja njih naselbini. Imajo dve društvi SNPJ, starejši in mladinski. Imel sem nekaj naslovov, ki mi jih je dal br. Novak v Los Angelesu. Enega sem pokazal sprejemniku, ki je rekel, da je najbolje, da grem do postaje, dasi bi lahko izstopil pri Slovenskem domu, če bi vedel.

Ko grem s postaje nazaj, se oziram, kje bi dobil kakega rojaka. Tam so vse hiše zasajene z lemonami in pomarančami, ki ravno dozorevajo. Najvišje oranžno drevo doseže 15 čevljev. Grem naprej in vidim pri vratih napis: Victor Vidigar. Nisem imel njegovega naslova, toda sem vedel, da je Slovenec. Ustavil sem se in ga dobim doma z malimi otroki. Žena pa je bila v bolnišnici. Povedal mi je, da druge Slovence in šel sem k Podnikovim. Mama je takoj prinesla liter rumenega kalifornijca. Bavijo se s kokošjerejo in prodajajo jajca.

Potem sem šel k Hočevanju in od tam k Rihtarju, ki je oskrbnik dvorane, katero mi je tudi pokazal. Tudi on se bavi s kokošjerejo. Še malo naprej do Cergoleta, ki ima oranžni nasad. Tam so drevesa polna lepih rumenih pomaranč, katerih je mrs. tudi meni nabrala en zaboj. Tam so pomaranče tako poceni, da skoro ne dobe nič zanje — le 40c za 80 funtov težak zaboj, vzhodna do Clevelanda pa znaša \$3.38. Bila je že noč, ko sem šel od Cergoletovih. Poslovil sem se še od Rihtarjev in Hočevarjev, kjer smo še enega popili.

Tam so vsi Slovenci zelo postrežljivi. Če kdo potuje v Californijo, ne pozabite obiskati Fontane in videli boste lepe citronske vrtove in prijazne ljudi. Lepa hvala vsem za postrežbo in še posebno Hočevanju, ki me je zapeljal na postajo.

Nazaj proti Clevelandu sem se vrnil v soboto, 1. marca, in prišel domov 4. marca. Ko sem se vračal, je v Californiji zopet deževalo. Ko pridemo v Arizono, je bilo kakih osem palcev snega. V Novi Mehiki je bil od začeta sneg, potem pa je bilo lepo vso pot preko Kansasa in Missourija do Chicaga. Tam pa je snežilo in bil je mrz, da se ni sem dosti ustavil.

Frank Matysnich, 142.

La Guardia zahteva konec stavke

New York, 19. marca. — Zupan La Guardia je posegel v konflikt med unijo voznikov in Fifth Avenue Coach Co. ter New York City Omnibus Co. in zahteval konec stavke, ki je ustavila promet z avtobusi. Danes bo zupan konferiral s predsednikom Kongresa Industrijske organizacije Murrayjem. La Guardia je zapretil, da bo imenoval poseben odbor, da izsili izravnano konflikt, če se unija in uradni kompaniji ne bodo sporazumeli.

Preiskava železniške nesreče odrejena

Windham, O., 19. marca. — Vojaške avtoritete so imenoval odbor štirih članov, da preiščejo vzrok kolizije med tovornim in potniškim vlakom, ki se je pripetila na progi železnice Erie in pri kateri je bilo čez dvesto stavnih delavcev ranjenih. Trinajst je dobilo težke poškodbe in njih stanje je kritično. 72 delavcev se še nahaja v bolnišnici. Preiskavo vodijo tudi uradni železnice, meddržavna trgovska komisija in državne avtoritete.

V koledarju je pomlad

Danes je prvi pomladanski dan v koledarju. Sonce je prekorajilo ekvator in odslej se bo pomikalo proti severu. Dan in noč sta enako dolga.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter posebno agitacijo svojih družtev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitacijski dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih družtev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Parna lopata dviga semljo, kjer bo zgrajena nova zatvornica Panamskega prekopu.

(Še nadaljuje.)

Nepremagljiva sila volje ga je držala pokoncu — odpornost, ki bi mu bila dala mako moč prenašati gore. Za nizkim zidom je našel Rochasa in tistih par mož njegovga oddelka; venomer so streljali ter branili zastavo, ki jo je držal podporočnik pod pazduho.

Za slučaj neuspeha ni imel armadni zbor nobenih navodil, kam da naj se umika. V tej obli neprevidnosti in neredu je bilo ravnanje vsake generala prepuščeno njegovi prosti volji, in to uro je metal strašni objem zmagovitih nemških armad vse čete nazaj na Sedan. Druga divizija 7. armadnega zbora se je umikala v dokaj dobrem redu, dočim so se razvaline ostalih divizij, zmešane z ostanki 1. zbora, že v strašnem vrvežu valile proti mestu — hudournik srda in groze, ki je odplaval ljudi in živali s seboj.

Ta hip je Maurice uškal veselje, da je videl Jeana odpreti oči; in ko je tekel do bližnje struge, da mu izmije obraz, je bila sila začuden, ko je na svoji desni, globoko v skruti, s strmimi bregovi zavarovani stranski dolinici, zagledal kmeta; ki ga je videl že zjutraj, in ki je brez naglice nadaljeval obdelovanje svojega polja ter pehal svoj plug, zaprežen z velikim belcem. Čemu bi izgubljal dan? Zaradi tega, ker se ljudje bijejo, žito ne bo prenehalo rasti, svet ne bo prestal živeti ...

6.

Na visoki terasi, kamor je bil zbežal, da razgleda položaj, je Delaherche naposled pričel mučiti nova, nestrna želja, da kaj izve. Videl je pač, da lete granate čez mesto in da je tistih troje ali četvero, ki so raztrgale strehe sosednjih hiš, je odgovor na počasno in tako neuspešno stréljanje "Palatinata". Bitke pa ni videl; navdajala ga je nujna potreba po izveščjih, ki jo je še bolj razvnela strah, da izgubi v katastrofi premoženje in življenje. Pustil je svoj daljnogled obrnjen proti nemškim baterijam in odšel dol.

Spodaj pa ga je za trenotek ustavil pogled na glavni vrt tovarne. Bilo je okrog ene. Lazaret je bil prenapolnjen z ranjenci. Pod vrati se vrsta voz ni več končevala.

Že je manjkalo predpisanih dvokolnih in štirikolnih voz. Videli so prihajati smodnikove vozove topništva, vozove za krmo in za vojaške priprave, izkratka vse, kar je bilo mogoče dobiti na bojišču, naposled so dospeli celo kolesarji in kmetake kolesnice, pobrane po kmetijah in zaprežene s konji padlih jezdecev. Vanje pa so pokladali vojake, pobrane in za silo obvezane po ambulancah. Skladanje siromakov je bilo nekaj strašnega; nekateri so bili zelenkastobledi, drugi modrordeči vsled zastajanja krvi; mnogo jih je bilo brez zavesti, drugi spet so tožili z ostrimi glasovi; nekateri so se otmoteli in z očmi polnimi groze prepuščali lazarstnim slugam, dočim so drugi vzdretavali in umirali, kakor hitro se jih je kdo dotaknil.

Pritisk je postal tolikšen, da so bile kmalu obložene vse žimnice v prostori, nizki dvorani, in da je štabni zdravnik Bourche ukazal rabiti slamo, iz katere je bil na drugem koncu dvorane vel napravljen široko slamnato ležišče. Vendar pa so on in njegovi pomočniki še zadostali za operacije. Zahteval je bil novo mizo z žimnico in voščeno platno, ki jo je postavil v uto, kjer so operirali. Pomočnik je naglo pritiskal ranjenec pod nos servijeto, ki je bila napojena s kloroformom. Tenki jekleni noži so se svetili, žage so šumele s tihim šumom strgalnikov, kri je brizgala v naglih curkih, ki so jih takoj ustavljali. Z naglo hojo semintja

so prinašali ranjence in odnašali operirane; jedva jim je ostajalo časa, obrisati voščeno platno z gobo. Na drugem koncu trate, za grmovjem, kjer so morali napraviti mrtvašnico, da spravijo mrtve s poti, so metali vanjo tudi odrezane roke in noge in vse ostanke mesa in kosti, ki so ostali na mizi.

Gospa Delaherche in Gilberta, sedeči pod enim tistih velikih brestov, nista mogli več navijati obvez v zadoščajoči množini. Borouche, ki je šel mimo, obraz razjarjen, predpasnik že okrvavljen, je vrgel Delaherche-u zavoj platna in kričnil:

"Nate! Delajte vendar kaj, ne stojte križem-roki!"

Toda tovarnar je ugovoril:

"Oprostite, ozreti se moram po novicah. Človek niti več ne ve, če je še živ."

Nato se je z usti dotaknil ženinih las.

"Uboga Gilberta! Če pomislim, da nam ena sama granata lahko zapali vse ... To je strašno."

Ona je bila silno blede; dvignila je glavo in se z grozo ozrla naokoli. Nato se ji je nehotno vrnil na ustnice njen nezmagljivi smehljaj:

"Ah da, strašno je gledati vse te ljudi, kako jih režejo ... Čudno, da morem ostati tu, ne da omedlim ..."

Gospa Delaherche je videla sina, ko je poljubil svojo ženo. Iztegnila je roko, kakor da ga hoče odriniti, kajti spomnila se je onega drugega moža, ki je preteklo noč poljubil te lase. Toda njene stare roke so drhte, in zamrmrala je:

"Kakšno trpljenje, o moj Bog! Človek pozablja svoje lastne križe in težave."

Delaherche je odšel, rekoč, da se takoj vrne z gotovimi novicami. Od ulice Maqua dalje ga je presenečalo veliko število vojakov, ki so se vračali brez orožja, v razcapanih uniformah, vsi prašni in blatni. Sicer pa od njih vzlic nujnemu povpraševanju ni mogel izvedeti natančnih podrobnosti; nekateri so odgovarjali s topim obrazom, da ne vedo ničesar, drugi pa so pripovedovali na dolgo in široko, s takšnim besom na licu in s takšnim preoblijem besed, da so bili podobni norcem. Mehansko se je obrnil zopet proti podprefekturi, misleč, da se tam kaj stekajo vsi potoki novic. Ko je šel preko Gimnazijskega trga, sta prigrmela v galopu dva topa, očitno edina, ki sta preostala od svoje baterije; zvrnila sta se po cestnem hodniku. V glavni ulici je zapazil, da se mesto polni s prvimi begunci. Troje huzarjev brez konj je sedelo pod nekimi vrati in si delilo kruh; dva druga sta počasi vodila konje za vajeti, ne vede, v kateri hlev naj jih postavita; častniki so vsi poraženi begali okrog in gledali, kakor da ne vedo ničesar. Na Turenne-ovem trgu mu je svetoval neki podporočnik, naj ne gubi časa, kajti granate so padali tod pogosteje; drobec je bil pravkar razbil ograjo, ki je obdajala kip velikega vojskovodje, premagalca Palatinke. In zares, ko je naglo hitel po Podprefekturski cesti, je videl dvojce granat, ki sta se s strašnim treskom razleteli na mostu čez Meuso.

Obstal je pred vratarjevo ložo ter iskal preveze, da bi nagovoril in izprašal kakoga adjutanta; tam ga je poklical mladostnik glas:

"Gospod Delaherche! ... Brž stopite notri, zunaj ni dobro stati."

Bila je Roza, njegova delavka, ki prej ni mislil nanjo. Z njeno pomočjo so se mu morala odpreti vsa vrata.

Stopil je v izbo ter sedel na ponudeni mu stol.

(Dalje prihodnjije)

Grupa angleških otrok spi ob stopnicah postaje podzemsko železnice v Londonu v času nemškega letalskega napada.

tem pa je sedela mala Srbija za mirovno konferenco kot najbolj junaška med zmagovalkami. Iz Srbije se je tako rodila Jugoslavija. Moj oče pa je umrl septembra meseca leta 1918, tako, da ni dočkal, da bi kdaj mogel govoriti odkritosrčno s svojimi otroci. Ko je bil na smrtni postelji, je prišel na Dolenjsko vojaški avditor z Dunaja, da bi ga zaslusal, ker je bil obsojen veleizdaje. Oče pa je bil preveč bolan. Za mojo mater se je tako spremenilo vse veselje, s katerim so ljudje pozdravljali mir in novo deželo, v globoko žalost. Sama je ostala za dni, ki sta jih tako težko čakala skupaj z očetom.

Zakaj bi ne vzeli te zgodovine za vzgled? Boj bo težak, trpljenja bo veliko. Ali srce bo mirno. Pa če dobro premislimo: saj Jugoslavija nima druge izbire, kakor iti v boj, če hoče preživeti. Če si izvoli usodo Bolgarije, bo zaničevana in prezirana, pa naj zmaga kdorkoli. Če bi zmagala Nemčija, vemo, kakšno je njeno sovraštvo do Slovanov, po vrhu vsega drugega še, kar bi prišlo nad svet. Če smaga Velika Britanija, ne moremo pričakovati, da se bo obnašala velikodušno proti državi, ki je pokazala tako strahopetnico kot "Jugoslavija", nevredna naslednica male Srbije. Če se odloči za boj, bodo žrtve težke. Slovenija bo najbrže začasno spet prišla v nemške — mogoče v nemške in italijanske roke. Hr-

vaška se mogoče ne bo dala držati. Mogoče bodo morali pustiti sovražniku vse kraje to stran Donave. Jugoslovanska vojska se bo umaknila v stare meje male Srbije in se borila tam. In če bo usoda še hujša: tudi če se bo spet morala umakniti preko grških gor proti morju, še ni vse izgubljeno, kakor ni bilo prej.

Jugoslavija in Bolgarija sta si stali nasproti kot smrtni sovražnici v dveh zadnjih vojnah na Balkanu. Dvakrat je bila Bolgarija premagana, obakrat je bila Srbija med zmagovalkami. Zadnjih deset let sem pa sta se nekako sprijaznili. Slovenija je bila prva, ki je ponudila roko in pomoč Bolgariji, ko je leta 1928. potres napravil toliko gorka in škode v plovdivski okolici. Uradni krogi so se počasi približali. Kralj Aleksander je posepil kralja Borisa. Leta 1937. je bil podpisan jugoslovansko-bolgarski pakt večnega prijateljstva. Posebno kulturni stiki med obema državama so bili močni v zadnjih letih. Zadnje mesece pred vojno sem srečala mnogo znancev iz Ljubljane, ki so bili baš pred kratkim na obisku v Sofiji. Pravili so mi, da je ena glavnih smernic bolgarske politike, tesno sodelovanje z Jugoslavijo. Te dve državi držita v rokah ključ do Balkana in te dve sta odločni za vsako ceno ohraniti Balkan balkanskim ljudem. Ne smeta se pustiti zaplesti v politiko velikih držav,

SLOVENSKO - AMERIKANSKI

Koledar 1941

Pestra zbirka kratkih povesti, zanimivih člankov in poljudnih razprav iz zgodovine, zemlje- in narodo-pisja; kratkih zanimivosti iz vseh dob in delov sveta ... Informativna knjiga za vsakega rojaka, ki zasleduje svetovne dogodke.

Citajte zanimiv članek:

"O LOVU IN LOVCIH,"

ki ga je spisal Fr. Troha.

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street New York, N. Y.

Cena 50c

Vsoto lahko pošljete v znakih po 2 oz. 3 cente, če prebivate v Združenih državah.

Posebna priloga:

Trije zemljevidi v barvah: EVROPA LETA 1914; EVROPA PRED SEDANJO VOJNO; EVROPA L. 1940

NAROČITE GA ŠE DANES

Pismo iz Londona

Izvirno poročilo Prosveti.

3. marca 1941.

Kako neprijetno je pisati o stvareh, ki so kakor živo srebro! Kako nevhvalno delo! Vse bo že drugače, ko dobitte to pisanje v roke. Drugače oblikovano, drugje osredotočeno. To pisanje bo zastarela preteklost. Naj bo kakor hoče, ali danes toliko mislimo na stare kraje in kakšna bo njihova usoda, da ni mogoče pisati o drugih stvareh.

Zadnje čase je Jugoslavija pogostokrat omenjena po časopisih. Kot vse kaže, bo nesrečnica v bodoče omenjena še bolj pogostokrat. Nemške čete so vkorakale iz Rumunije v Bolgarijo. Pomikajo se proti jugu vzporedno ob jugoslovansko-bolgarski meji. In najbrže ne daleč proč od meje. Nekje slišiš, da so obmejne straže izstrelile nemški Junker 88, ker je preletel na jugoslovansko ozemlje. Druge četa, da so s strojnimi plovili v notranjost Rumunije sedem nemških zrakoplovov. V Skoplju je pristalo veliko nemško letalo z izgovorom, da je zgrešilo pot. Te dogodivščine, vem, da so v veselje in zadoščenje našim vojakom in neizčrpno gradivo za kavarniške in promenade pogovore. So pa že tudi prvi začetki vojne za njihovo deželo.

Devet desetih jugoslovanskih meje na kopnem je tako obdano od osi Berlin-Rim. Edino kratki košček ob Grčiji ni ogrožen. In že slišimo, kako pritisk na Belgrad raste. Na papirju se zdi položaj Jugoslavije brezupen. Je pa v resnici res tako? Jugoslavija je dežela, ki mora najbolje vedeti, kako je sreča v vojni spremenljiva. Le naj se ozre nazaj na svojo usodo v zadnji svetovni vojni. Če ima enake ljudi, kot takrat, v svojih mejah, potem bo brez obotavljanja sledila svojemu lastnemu zgledu iz tiste dobe.

Avstrijsko cesarstvo je takrat navalilo na malo Srbijo. Meja je bila obupno dolga za napadeno državo. Tekla je vse ob bosanski meji in na severu ob ogrski. Belgrad je padel. Malo se še spominjam onega večera na Dolenjskem. To je bilo takrat pod staro Avstrijo. Oblasti so zapovedale, da se mora ta zmaga primerno slaviti. Ljudje pa so bili nesrečni: mnogi so bili z vso dušo zakleti sovražniki Avstrije, drugi, manj zavedni, so le čutili, da se je zgodila krivica malemu narodu, ki ni nikomur nič hotel. Nekaj "nemčurjev" se je pa veselilo in prežalo, če se bo kje kdo spozabil — rekel kaj preveč in preglasno — da bodo imeli lepo priliko za ovadbo. Oče je prišel domov iz urada razburjen, s stisnjenimi ustnicami. Nikdo ni pri večerji govoril.

Končno pa le pravi oče: "Belgrad je padel. Ze veste otroci, Belgrad je padel." Nihče ni odgovoril ničesar. Najbrže je bilo ozračje tako, da se ni dalo nikomur izpregovoriti. Drug za drugim pa opazimo, kako so se začele udirati težke solze po licih mojega brata — ki je bil takrat devet let star — in kapale so mu na krožnik. "Zakaj pa jokiš, Franci, saj so vam v šoli rekli, da je to zmaga." "Oče, oče, Srbi so pa le reveži, zakaj bi jim vzeli njihovo glavno mesto?" Oče je vstal od mize, brez besede je šel v drugo sobo. Ko je šla mati za njim, smo otroci slišali, ko ji je rekel za zaprtimi vrati: "Najhujše mi je, da s svojim otrokom ne morem odkritosrčno govoriti." O, te naci metode, o katerih slišimo toliko, niso ničesar novega za one, ki so kdaj živeli pod nemško oblastjo.

Čeprav je Belgrad padel, se je mala Srbija še vse leto borila proti sovražniku. Oktobra leta 1915 pa jo je Bolgarija napadla za hrbtom. V dveh mesecih je bil sovražnik preplaval vso njihovo deželo. Vojaka se je umikala proti Albaniji, z vojsko mnogo civilnega prebivalstva. Kralj Peter in njegov sin Aleksander sta bila ubežnika med drugimi vojaki. To je bil slavni umik preko Albanskih gor. Zavezniška mornarica jih je rešila najprej na Korfu, od tam na solunsko fronto. Komaj tri leta po-

ker pri tem končno vedno male države plačajo težko. V sporih med vesilami morata ostati nevtralni. Vsi so mi povdarjali, kako vesplošna je v Bolgariji ljubezen, vera in zaupanje v Rusijo. Ali Bolgari so imeli svoje teritorialne zahteve. Odločeni so bili, da jih uresničijo. Trdili pa so, da hočejo to doseči le na miren način. Znanec so mi pravili, da so videli po pisarnah in lokalnih razobesene zemljevide z mejami bolgarskih aspiracij. Trdili so mi, da Bolgari gledajo na vsa dogajanja na Balkanu skozi prizmo teh zahtev. Tako je prav mogoče, da jih je ta lakota po zemlji tako zaslepila, da so prodali svojo dušo za kos Dobrudže. Nemške ponudbe so jih tako omamile, da so pozabili na osnovne principe svoje politike. Bolgarija, ki je podpisala pripadnost k osi Berlin-Rim, ni več ona Bolgarija, o kateri so mi pravili v predzadnjem poletju v Ljubljani. Težko se je ubraniti misli, da je v dveh zadnjih vojnah Bolgarija prišla na bojišče s tem, da je napadla za hrbtom svojega slovanskega sosedu, ko je imel ta polne roke dela z drugorodnim sovražnikom.

Vendar ne smemo biti pretrdi s svojimi sodbami. Bolgarsko ljudstvo gotovo ni hotelo drugega kot mir, da obdeluje svojo zemljo, ki jo tako časti. Karkoli že so hoteli njegovi voditelji, s svojo politiko so najbrže zaigrali prav on mir, ki si ga ljudstvo edino želi. Anglija je tako tenkočutno čuvala njihovo nevtralnost, da ni hotela poslati svojih zrakoplovov skozi bolgarsko ozračje, da bi bombardirali nemške čete v Rumuniji, nem-

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj dom.

NA PRODAJ JE

štiri sobna "cottage" hiša. Ogled site se pri lastniku na 2717 So. Trumbull ave., Chicago, Ill. —(Adv.)

"PROLETAREC"
Socialistično-delavski tednik
Glasilo Jugoslovanske sekcije v Prosvetne matice.
Pisan v slovenskem in angleškem jeziku.
Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol.
\$1 četrt leta
NAROČITE SI GA!
Naslov:
PROLETAREC
2301 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnik, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drug.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, enjako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in eno družino k eni naročnini. List Prosveta, stane za vsa enaka, za člana ali nečlana \$6.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani že plačajo pri assessmentu \$1.50 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, rok, da je list predrag za člana S.N.P.J. List Prosveta je v vsaki družini gotovo v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je.....\$7.00
1 tednik in.....4.00	1 tednik in.....2.50
2 tednika in.....2.00	2 tednika in.....1.50
3 tednike in.....1.50	3 tednike in.....1.00
4 tednike in.....1.00	4 tednike in......75
5 tednikov in......50	5 tednikov in......25

Za Evropo je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družine \$.....
Naslov.....
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:
2).....Čl. družine \$.....
3).....Čl. družine \$.....
4).....Čl. družine \$.....
5).....Čl. družine \$.....
Mesto.....Država.....
Nov naročnik.....Star naročnik.....